ÅLANDSBANKING

NR 2 2022

EN NY RÄNTEMILJÖ

Penningpolitiken på väg att neutraliseras

Elmarknaden

är inte trasig

AKU VIKSTRÖM

– återuppbyggare av stora mått

ÅLANDSBANKEN

INNEHÅLL NR 2

3 LEDARE

4 AKU VIKSTRÖM
leder Finlands största restaurangkoncern

8 MARKNADSKRÖNIKA

10 PERSONALPORTRÄTT: TANJA WENNONEN-KÄRNÄ

14 ELMARKNADEN ÄR INTE TRASIG

16 MÖT VÅR STYRELSE: ANDERS Å KARLSSON

20 EN NY RÄNTEMILJÖ

24 FÖR LINDA HÄNGER ALLT IHOP MED HÅLLBARHET

27 ÖVERLISTA BEDRAGARNA
Då bör varningsklockorna ringa

28 HÅLLBARHETSPREFERENSER
i samband med placeringsrådgivning

30 TIPS & NYHETER

32 LELUCO
vill garantera läkarnas och patienternas välmående

34 ATT INVESTERA I OROLIGA TIDER

35 TRYGG – FÖR EXTRA TRYGGHET

36 ÅLANDS GOLFKLUBB & ÅLAND 100 LADIES OPEN

40 ETT LEVANDE ÖSTERSJÖN
Marint skyddsområde etableras kring Gullkrona

42 PETER WIKLÖF HAR ORDET

16 ANDERS Å KARLSSON

27 ÖVERLISTA BEDRAGARNA

32 LELUCO OY

24 LINDA LUND

Ålandsbanking utges av Ålandsbanken, Bulevarden 7, 00120 Helsingfors. **Telefon** Helsingfors 0204 293 600, Tammerfors 0204 293 200, Vasa 0204 293 300, Åbo 0204 293 100, Pargas 0204 293 150 **Ansvarig utgivare** Anne-Maria Salonius **Chefredaktör** Jenny Ruda **Produktion** Integrated Communication **Omslagsfoto**: Svante Gullichsen **Tryck** Grano Oy på miljövänligt och klimatkompenserat papper.

DET FINNS ALLTID HOPP

I många avseenden lever vi i osäkra tider. Vi står inför nya utmaningar med hög inflation och stigande räntor. Rysslands invasion av Ukraina har pressat upp priserna på energi och livsmedel runtom i världen och i Finland. Världen omkring oss är också skrämmande; det pågår ett krig i Ukraina, vars följder har varit chockerande. Trots världsläget måste vi aktivt vidta åtgärder för att mildra klimatkrisen, som även den är en allvarlig kris som inte kan skjutas upp till kommande generationer. Hur ska man då som individ och företag hantera dessa utmaningar?

I september-oktober hade jag möjlighet att delta i den 241:a nationella försvarskursen. Syftet med kursen var att ge både civila och militära personer i ledande ställning en översikt av Finlands utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik samt olika samhälleliga organisationers arrangemang både under normala förhållanden och i händelse av kris. Efter avslutad kurs råder en mycket stark känsla av trygghet och förtroende. Samarbetet mellan olika aktörer fungerar bra och vi är väl förberedda i Finland.

Enligt mig är det viktigaste att behålla hoppet; det finns och kommer säkert fortsättningsvis att finnas många kriser i världen, men tillsammans kommer vi att övervinna dem. Låt oss hålla huvudet kallt, stödja varandra och inte ge för mycket utrymme åt osäkerhet och rädsla.

På Ålandsbanken har vi aktivt kontakt med våra kunder och vi finns här för dig. Vårt långsiktiga mål är att hitta de bästa finansiella lösningarna tillsammans med dig. Genom Östersjöprojektet fortsätter vi arbetet med att rädda Östersjön och vi arbetar systematiskt för att minska Ålandsbankens egna koldioxidavtryck samt mildra klimatförändringarna. De höga energipriserna som slagit hårt mot finländarna har samtidigt satt fart på debatten om hur vi ska lyckas hålla det långsiktiga målet att vara klimatneutralt till 2035. På sidan 24 hittar du en intervju med Ålandsbankens hållbarhetsutvecklare Linda Lund. Hon tror inte att omställningen kommer att vara smärtfri, men spår däremot att den kommer att gå snabbare än vi kan föreställa oss.

Jag vill uppmärksamma dig på att det för närvarande pågår bedrägeriförsök i Ålandsbankens namn. Nätfiske innebär att brottslingar försöker få tillgång till dina person- eller bankuppgifter för att ta över ditt konto eller använda informationen för kriminell verksamhet. Brottslingar kan till exempel få dig att logga in på en falsk webbsida eller skicka dig skadliga länkar via e-post och textmeddelande. Var extra försiktig och våga vara misstänksam. Läs mer på sidan 27 eller på vår webbplats.

Avslutningsvis vill jag tacka för förtroendet och för att du valt Ålandsbanken.

Bästa hälsningar,

Anne-Maria Salonius
Chef Ålandsbanken Finland

Gigantisk återuppbyggare

Aku Vikström är idag verkställande direktör för Finlands största restaurangkoncern. Under den förra lågkonjunkturen var han blott en ungdom vars mamma lärde honom att problem inte löses genom att klaga.

Text: **Elli Collan** Foto: **Svante Gullichsen**

Ansjovisfilén som låg ovanpå wienerschnitzeln såg misstänksam ut. Den fick läggas åt sidan innan den lille pojken gick med på att smaka på portionen. Den första gaffeln var spännande.

– Jag hade aldrig ätit något så gott, säger **Aku Vikström**, verkställande direktör för restaurangkoncernen Noho Partners, när han minns sin första restaurangupplevelse i baren på Lojo busstation, där hans mormor jobbade. Året var 1977.

Nu sitter Vikström vid fönsterbordet på övervåningen på Café Strindberg i Helsingfors, vilket ingår i koncernen, och tittar eftertänksamt ut över Esplanadparkens lindar.

– Jag tror att den här typen av minnen berättar rätt mycket om restaurangbranschen som helhet, säger han.

– En restaurang är inte bara en plats där man säljer mat. Det handlar om känslor, atmosfär och stämning. I bästa fall är det en upplevelse som du aldrig kommer att glömma.

Ursäkta, pratar du fotboll?

Vikström, som tillbringade sin barndom i Esbo, insåg snabbt att stadsdelen Mankans inte är hela världen. Vid fem års ålder började han i franska skolan i Helsingfors. Den internationella miljön lärde honom att vara öppensinnad.

– Klasskamraterna var från Libanon, Frankrike, Zaire och Elfenbenskusten. Barn med dubbla medborgarskap, andra modersmål än finska, olika religioner och olika hudfärger, berättar Vikström.

Själv var han, enligt sina egna ord, ganska livlig och utåtriktad.

– Kanske kan man också säga att jag sökte efter uppmärksamhet. Jag kunde ha varit lite mindre högljudd. Jag har verkligen krävt tålamod av lärarna, reflekterar han.

Om något inte intresserade Vikström slösades ingen tid på det. Omvänt var de intressanta sakerna en stark drivkraft. Av ämnena i skolan brann han för historia. En annan passion, som hittades utanför skolan, var idrotten.

– Jag har praktiskt taget vuxit upp i HIFK:s hall. Jag följde med matcherna och räknade fokuserat ut puckstatistik på rutigt papper. Till en början gick jag på matcherna med min pappa, sedan med mina bröder och vänner, säger verkställande direktören.

I dag sitter Vikström i styrelserna för HIFK samt Olympiafonden, och är involverad i Suomen urheilun tukisäätiös verksamhet.

– Inom HIFK är jag också engagerad i Kipparien Klubi, som stöder juniorhockey genom att samla in pengar till hobbyavgifter för låginkomstfamiljer, säger Vikström.

Vikström har tre söner med vilka den gemensamma sporten är fotboll.

– Till och med i tonåren, när kontakten med föräldrarna inte alltid är den bästa möjliga, hittade vi ett gemensamt språk inom fotbollen, säger Vikström.

Pappa Vikström, som själv spelade som ung, fungerade som tränare då egna sönerna spelade. Enligt honom har tränarmönstren hjälpt honom att växa professionellt.

”När man tränar sexåringar börjar man förstå vikten av positiv feedback och uppmuntran istället för auktoritära order ’uppifrån’.”

– När man tränar sexåringar börjar man förstå vikten av positiv feedback och uppmuntran istället för auktoritära order ”uppifrån”, säger Vikström.

Vad bra ledare är gjorda av

Vikströms långa karriär inom det multi- nationella konfektyr- och livsmedelsföretaget Mars Incorporated kom att bli en bra skola i ledarskap. Under den tjugo år långa Marskarriären fick han erfarenhet av en rad olika chefspositioner i olika länder.

– Stora företag uppfattas kanske inte som särskilt trendiga av dagens ungdom, men jag tror att de är en bra plattform för att utvecklas, få och ta ansvar samt lära sig, säger Vikström.

Från sin position som landschef för Mars i Polen tog Vikström över ledningen av Royal Ravintolat 2014. Fyra år senare slogs företaget samman med Restamax och Noho Partners, en koncern med 250 restauranger med verksamhet i Finland, Danmark och Norge, föddes.

– Jag anser att en ledare ska vara genuin och empatisk. Tydlig i både ord och handling. Det krävs beslutsamhet och mod, men också en förståelse för att en ledare ensam inte kan bli framgångsrik. För det krävs det flera människor, säger Vikström.

Han reser mycket i sitt arbete, ofta till koncernens restauranger.

Verkställande direktören har besökt nästan var och en av dem.

– I praktiken drivs verksamheten av restaurangchefer och krögare. Att träffa och diskutera med dem är viktigt för att förstå vilken typ av företag och företagskultur du driver, säger Vikström.

Möten när som helst, var som helst

Samtalet tar en paus när en anställd på Strindbergs kommer upp på övervåningen i sin eleganta arbetsklädsel.

– Päivää johtaja, säger hen och hälsar på Vikström.

De två småpratar en stund. De utbyter nyheter och berör familjeangelägenheter och välbefinnande.

– Ta hand om dig nu, påminner Vikström som avslut på diskussionen.

Verkställande direktören gillar att träffa människor och ser gärna att man kommer fram och pratar med honom.

– Jag var tidigare kund i en storbank, men med åren institutionaliserades den på något sätt. All service verkade hanteras av ansiktslösa robotar, säger han.

Vikström var missnöjd och undrade vad han skulle göra när en bekant rekommenderade Ålandsbanken.

– På Ålandsbanken kändes det som att vara tillbaka i en romantisk, gammaldags miljö, med den skillnaden att de digitala tjänsterna fungerade, småler Vikström och berättar att han förutom de dagliga bankärendena även använder sig av Ålandsbankens investerings- och private banking-tjänster.

– Människor behandlas som människor och saker och ting blir gjorda. När vi öppnade konton åt pojkarna besökte vi kontoret för att hämta spargrisar och choklad. Atmosfären är densamma som i en liten bank, även om balansräkningen är stor.

I ett banklandskap som luktar kalla kontanter från konglomerat utgör Ålandsbanken ett uppfriskande undantag för Vikström.

– När man tänker på vilka ärenden folk sköter på banken, så är det verkligen personliga saker. Att köpa eller sälja sitt eget hem, ta företagslån, spara till sitt barn, säger Vikström.

Just därför anser han att servicen ska vara personlig. Värdena måste också stämma överens.

– I vår bransch och i vår koncern är ansvar en av de viktigaste faktorerna. Ålandsbankens hållbarhetsarbete är föredömligt. Östersjöprojektet är till exempel ett bra bevis på detta.

Aku Vikström

Född: 1972

Gör: Verkställande direktör för Noho Partners sedan 2018

Karriär: Mars Incorporated (Finland, Frankrike, Baltikum, Polen), Royal Ravintolat

Utbildning: Bachelor of Arts with Honours, University of Lincolnshire

Familj: Hustru och söner i åldern 11, 15 och 20 år

Fritidsintressen: Tennis och andra bollspel, bänkidrottare

Corona och en tom skrivbordslåda

När coronapandemins effekter drabbade Finland rasade Noho Partners omsättning till praktiskt taget noll på två dagar.

– Sammankomster förbjöds, restriktioner infördes, alla bordsreservationer ställdes in. Det var en enorm chock, minns Vikström.

Vi hade förberett oss på alla möjliga situationer, men det fanns ingen färdig strategi för detta i byrålådan. Besluten måste dock fattas snabbt.

– Prioritetslistan var kort i slutändan – vi var tvungna att skydda inte bara kassaflödet utan även människorna, summerar Vikström.

Svåra lägen hade Vikström drabbats av även tidigare. När han utnämndes till verkställande direktör för Mars i Finland och Baltikum 2008 drabbades Baltikum av finanskrisen. Under årets sista kvartal sjönk exempelvis Lettlands BNP med 25 procent och företagets distributörer tycktes falla sönder i sömmarna.

– Det var en tuff skola, men ingenting jämfört med corona, konstaterar Vikström.

Corona tvingade Noho Partners att stänga sina restauranger och permittera praktiskt taget all fast anställd personal, mer än 1200 personer. Det kom att gälla även omkring två tusen inhyrda arbetstagare.

Företaget höll fast vid sitt arbetsgivaransvar. Tidigare föreskrev lagen om anställningsavtal att arbetsgivaren efter permitteringen betalar 14 dagars lön, varefter arbetstagaren överförs till kassan eller annan arbetslöshetsförmån.

– Under undantagsförhållandena minskades antalet dagar till fem, men vi bestämde oss ändå för att betala alla för 14 dagar. För de anställda gjorde det skillnad, säger Vikström.

– På Ålandsbanken känns det som att vara tillbaka i en romantisk, gammaldags miljö, med den skillnaden att de digitala tjänsterna fungerar.

Vikten av attityder under lågkonjunktur

Verkställande direktören medger att tron varit nära att ta slut några gånger.

– Fyra gånger lade vi ner verksamheten, permitterade personalen och stängde restaurangerna. Det tröttnar man på. Den sista gången var den svåraste, när vi trodde att vi var klara med nedstängningar och sedan var vi tvungna att dra tillbaka allt till noll igen en gång.

Det som hjälpte Vikström att gå vidare var den attityd som han lärde sig av sin mamma på 90-talet, att det inte hjälper att klaga, svårigheter måste mötas.

– Vårt familjeföretag, som importerade kläder från utlandet och sålde dem vidare i Finland, gick i konkurs under lågkonjunkturen. Marken devalverades, korthuset kollapsade. Vi flyttade från en stor lägenhet till en mindre. Men trots att företaget gick i konkurs lät min mamma sig inte avskräckas, säger Vikström.

För att använda sig av fotbollstermer, så försökte Vikström avancera med korta byten under coronakrisen.

”Jag har haft en sagolik tur då jag mitt i en kris har kunnat förlita mig på att jag har de bästa människorna omkring mig.”

– Vi fokuserade bara på den kommande dagen och stängde våra sinnen för större hot. Jag har haft en sagolik tur då jag mitt i en kris har kunnat förlita mig på att jag har de bästa människorna omkring mig, och som bär mig igenom de dåliga dagarna.

Kärleken till sporten, som återupplivades under pandemin, gav också något annat att tänka på. Förutom fotbolls- och hockeyfantast är Vikström också tennisfantast.

– Som ung spelade jag under en lång tid, men sedan blev det en tjugoårig paus. Nu spelar jag igen, tre till fyra gånger i veckan. Det är en fantastisk sport, berömmer han.

De flesta företagsledare verkar hålla på med uthållighetslöpning. Varför är Vikströms sport tennis?

– Jag har aldrig bara varit en joggare, jag behöver en boll att springa efter, skrattar han.

En gemensam framtid

Vikström tror att effekterna av coronan kommer att märkas under lång tid framöver. Till exempel har ungefär en femtedel av alla restauranganställda bytt bransch. Bristen på arbetskraft är ett verkligt problem.

– Även från oss har det gått folk. Men i den senaste nöjdhetsundersökningen bland medarbetarna visade sig resultatet, överraskande nog, vara till och med bättre jämfört med tiden före coronan, så i det avseendet är läget bra, säger Vikström.

Vi kan redan nu säga att vi ser en återhämtning.

– Den gångna sommaren gick bra. Den uppdämda efterfrågan fyllde restaurangerna, och min tippning är att även om det ekonomiska läget är instabilt och handeln med varor avtar, kommer tjänstesektorn att fortsätta att locka folk.

Vikström sätter sin tilltro till de människor han arbetar med.

– När Fordfabrikerna hade problem sägs Henry Ford ha sagt ”ni kan ta mina fabriker men lämna mitt folk, så ska jag bygga upp mina fabriker igen”. Jag har lite samma känsla själv. ■

HÅLL UT!

Bland prognosmakare pågår en kamp om att presentera den mest nattsvarta konjunkturbilden inför vintern, baserat på hög inflation och energikris parat med räntehöjningar från centralbanker, vilket sammantaget rycker undan hushållens köpkraft och efterfrågan i ekonomin. Det blir dock sällan så illa som kollektivet förväntar. Det finns motverkande krafter. Trots stora utmaningar i nuläget känner vi förtröstan inför kommande år och glöm inte att det är ytterst sällan som investerare med långsiktig investeringshorisont har haft negativ avkastning på sitt kapital.

Foto: **Pixabay/Pexels**

Det talas ofta om att aktiemarknaden tar rulltrappan upp men hissen ned, med hänvisning till att börsnedgångar oftast är snabbare och mer dramatiska jämfört med perioderna av gradvis stigande kurser. Även med detta talesätt i medvetandet så får det senaste årets nedgång betraktas som anmärkningsvärd, och det finns flera skäl till det.

Världsekonomin omgärdas av stora utmaningar så som rekordhög inflation, energikris och stramare finansiella förhållanden vilka är en kombination av högre räntor och svagare börs. Pandemin har även fortsatt att hämma aktiviteten i framför allt Kina, som också genomgår en djup kris i fastighetssektorn. I Europa har vi en geopolitisk och humanitär kris i Ukraina.

I höstens prognos från IMF antas den globala tillväxten avta från 6,0 % återhämtningsåret 2021 till 3,2 % under 2022, för att bromsa ytterligare till 2,7 % under 2023. Prognosen om global tillväxt enligt historiskt genomsnitt (3,5 %) för perioden bortom 2023 är förtröstansfull, men kristallkulan är grumligare än på länge även vad gäller de medelfristiga utsikterna.

Marknadens vinstprognoser för bolagen framstår som alltför optimistiska givet signalerna om en rejäl inbromsning i efterfrågan under de närmaste kvartalen. Men samtidigt innebär börsfallet under året att

värderingen av aktiemarknaderna justerats ned med emfas, vilket indikerar att investerarna i nuläget räknar med att konsensusprognoserna för 2023 kommer att sänkas med åtminstone 10 %.

Kurshaveriet i finansiella marknader under 2022 upplevs som extra tuff när vi gör en tillbakablick till 2021, ett år som går till historien som ett av de starkaste åren för aktier och risktillgångar i modern tid. En kombination av stark efterfrågetillväxt och omfattande penning- och finanspolitiska stimulanser bidrog till en överraskande stark lönsamhetsutveckling i den privata sektorn. De stigande företagsvinsterna lade en god grund för aktiemarknaderna som steg på bred front under hela året och avslutade 2021 nära historiska rekordnivåer, trots ett ökat inflationstryck som medförde ett gradvis stigande ränteläge.

Vad gäller bilden inför 2023 är det för flertalet investerare ett ovant landskap vi ser framför oss. Inflationstakten i flera delar av världen är den högsta vi skådat på 30–40 år. Flertalet bedömare räknar med att takten sjunker gradvis framöver men inflationsprognoserna är ändå tydligt uppskruvade jämfört med hur det såg ut för bara något halvår sedan.

Vad gäller konjunkturutvecklingen är det den amerikanska ekonomin som går i täten och det är USA:s centralbank (Fed) som håller i den penningpolitiska taktpinnen. Obligationsmarknaden har från tid till annan signalerat en tydlig oro för att Fed kommer att överreagera på de höga inflationstalen. Det gäller för centralbanken att hitta en balans mellan att höja räntorna i syfte att försöka kontrollera inflationsförväntningarna men samtidigt undvika att kväva tillväxten.

I det marknadsklimat som varit rådande under stora delar av 2022 har data som indikerar ekonomisk tillväxt tolkats negativt, medan statistik som pekat mot konjunkturavmattning mottagits positivt, vilket kan tyckas paradoxalt. Förklaringen är att, även om marknaden över tiden drivs av bolagens vinstutveckling, så har positiva ekonomiska data tagits som intäkt för att centralbankernas penningpolitiska åtstramning fortgår. Risken för policymisstag, i form av en överdrivet ovarsam åtstramning av räntepolitiken, har ökat.

Lyfter vi blicken mot 2023 räknar vi dock med att inflationen kulminerar och därefter snabbt avtar. Priset har redan vänt ned på varor och tjänster såsom stål, koppar, olja, sågade trävaror, halvledare, el, frakter och så vidare. Under perioden fram till det att inflationen vänder ned räknar vi med en volatil sidledes utveckling i aktiemarknaden. Däremot, när investerare kan observera att inflationen avtar blir spelplanen väsentligt tydligare. Värderingen av europeiska börser har fallit till historiska bottnar, vilket säger oss att en kraftig lågkonjunktur, med nedjusterade vinstförväntningar, redan är prissatt.

Bland prognosmakare pågår en kamp om att presentera den mest nattsvarta konjunkturbilden inför vintern, baserat på hög inflation och energikris parat med räntehöjningar från centralbanker, vilket sammantaget rycker undan hushållens köpkraft och efterfrågan i ekonomin. Det blir dock sällan så illa som kollektivet förväntar. Det finns motverkande krafter. Främst kan finanspolitiken användas för att mildra effekter av kostnadskrisen.

Men med detta sagt kommer tillväxten att mattas av rejält under de närmaste månaderna, men det är oklart hur stor nedgången kommer att bli. Ju kraftfullare avmattning av efterfrågan desto snabbare nedgång i prisökningstakten. Marknaden prissätter snabba räntehöjningar från centralbankerna, men vår bedömning är att dessa redan är väl diskonterade i obligationsmarknaden. Data från USA fortsätter att vara relativt starka vad gäller industri och arbetsmarknad. Europa har stora utmaningar i form av fortsatt hög inflation och en osäker energiförsörjning inför kommande vinter.

”Europa har stora utmaningar i form av fortsatt hög inflation och en osäker energiförsörjning inför kommande vinter.”

Hur skulle ett mer positivt scenario för 2023 kunna se ut? Låt säga att vi har rätt i vår bedömning om att inflationen kulminerar under kommande 3–6 månader. När detta sker kommer sannolikt centralbankerna att försvinna ur marknadens fokus och investerare kommer i stället att leta efter gröna skott i ekonomin, tecken på tillväxt och ekonomisk återhämtning. Vi återgår då till en mer normal logik där goda nyheter vad gäller konjunkturen och bolagens vinstutveckling tolkas positivt, snarare än något som hetsar centralbanker till åtstramning. Ett scenario med fallande inflation och gradvis ekonomisk återhämtning skulle borga för snabbt tilltagande riskaptit bland investerare och ett betydligt gynnsammare klimat i finansiella marknader.

Trots stora utmaningar i nuläget känner vi förtröstan inför kommande år och glöm inte att det är ytterst sällan som investerare med långsiktig investeringshorisont har haft negativ avkastning på sitt kapital.

Niklas Wellfelt
Chefsstrateg,
Ålandsbanken Fondbolag.

Text: **Michaela von Kügelgen** Foto: **Jennifer Sandström**

Frihet och ansvar är arbetets hörnstenar

Ålandsbankens aktiestrateg Tanja Wennonen-Kärnä trivs med både siffror och människor. På aktiemarknaden fascineras hon av det oförutsägbara och av att få följa effekterna av de egna besluten.

Det är något av en slump att **Tanja Wennonen-Kärnä** blev aktiestrateg. Finansbranschen lockade redan under studietiden på Hanken, men hon hade inte ett uttalat mål att bli just aktiestrateg.

I slutet av 1990-talet hade hon jobbat tre år i den dåvarande Postbanken när teknologiboomen och Y2K (de problem som året 2000 orsakade i datateknik) gick som hetast. Hon blev erbjuden ett jobb på fondbolaget Evli Ab där hon började ta hand om förmögenhetsförvaltning och portföljförvaltning för privatpersoner.

– Saker och ting gick som de ofta brukar gå i livet. Hela tiden har jag tagit mig lite framåt och fått mer ansvar, berättar Wennonen-Kärnä.

I början av hennes karriär var aktiehandlande kvinnor mer ett undantag än en regel. Ett par kvinnliga kollegor blev viktiga förebilder.

– För en ung kvinna var kundtillfällena inte alltid positiva upplevelser, men jag visste att jag kunde mer än kunden. Portföljförvaltning är min kärnkunskap, inte kundens.

Genom åren kände Wennonen-Kärnä att valet av bransch blev allt mer rätt.

– Arbetet svepte mig med sig. Jag fick fatta investeringsbeslut och jag fick ansvar. Det var fint att helt konkret se vad de egna besluten leder till.

Wennonen-Kärnä hann jobba två årtionden på Evli innan Ålandsbanken kontaktade henne ifjol.

– Jag hade jobbat tjugo år för samma arbetsgivare och ville se olika sätt att göra samma sak. På Ålandsbanken var man redo att ge mig ansvar ända från start.

Ansvarsfullheten lockade

I det nya arbetet lockade också gemensamma intressen och en liknande värdegrund.

– Det känns som att Ålandsbanken och jag är på samma linje. Det finns frihet och ansvar att agera. Både banken och jag eftersträvar en bättre och mer ansvarsfull riktning. I bankens kultur är det tydligt att man vill göra saker och ting bra för kunden, säger Wennonen-Kärnä.

Hennes arbetsuppgifter är breda och arbetsdagarna varierande. Ett av de viktigaste uppdragen handlar om att följa marknaden – därför är också varje arbetsdag olik den andra.

– Det här skapar ett intresse genast från morgonen. Vad har hänt under natten? Marknaden kan skifta hur som helst och jag måste kunna svara på och kommentera både interna och externa kunders behov.

Wennonen-Kärnä håller bland annat veckovisa korta marknadsöversikter för rådgivarna inom Premium- och Private Banking.

– Det är givande att jobba med portföljförvaltning och att följa marknaden. Vad leder till vad, varför och hur borde man reagera på det?

Wennonen-Kärnä kompletterar också Ålandsbanken på ett väsentligt sätt. Tidigare fanns ingen finskspråkig anställd i Helsingfors med ansvar för aktiemarknaden.

– Nu är det lättare att få information också på finska. Utöver det fördjupar jag kunskapen om finländska bolag i och med att resten av teamet finns i Stockholm.

Mer uppåt än neråt

Wennonen-Kärnä började som aktiestrateg på Ålandsbanken i november 2021. Bakom sig har hon ett utmanande år.

– Men ett otroligt intressant, säger hon.

Efter coronan återhämtade sig marknaden snabbt och ännu vid årsskiftet rådde bra och hoppfull stämning. Den nya coronavågen i början av året och Rysslands anfall mot Ukraina skapade en dystrare stämning.

Inflationsdiskussionen, som tog fart under sommaren, och hotet om en energikris ledde till nya bekymmer.

– Inflationsdiskussionen är hela tiden på tapeten. Om priserna stiger med cirka 10 procent måste detta snart kompenseras i lönerna. Människor har nödvändigtvis inte råd att leva och då stannar konsumtionen av, funderar Wennonen-Kärnä.

Hon följer noga med marknaden och utvecklingen av inflationen.

– Vad leder en långvarig inflation till? Ingen vet. Den viktigaste frågan är ändå hur inflationen påverkar den ekonomiska tillväxten. Till exempel i USA hade årets två första kvartal negativ ekonomisk tillväxt.

Fastän Wennonen-Kärnä är orolig över ekonomin, påminner hon också om att saker går åt rätt håll. Kriget i Ukraina har svetsat ihop Europa och kärninflationen är inte på lika hög nivå som i USA.

– Vi har en helt bra situation. Här är vi vana vid lite försiktigare tillväxtnivåer och har inte eftersträvat lika stora vinster.

Wennonen-Kärnä följer också med den relativa produktionen – alltså hur en produktion står sig i relation till någon annan.

– Jag förstår att man inte kan få positiv tillväxt om marknaden går ner, men man kan alltid göra saker bättre eller sämre.

Aktiestrategen är ändå mycket medveten om att kunderna inte är särskilt glada över det rådande ekonomiska läget. Målet är alltid att minimera förlusterna. Wennonen-Kärnäs gediga kunnande och långa karriär har hjälpt henne själv med nattsömnen.

– Det har funnits fler dagar då börsen gått upp än ner. Människor har en tendens att vältra sig i det negativa. Om man månad efter

”Om priserna stiger med cirka 10 procent måste detta snart kompenseras i lönerna.”

Hunden Lumi är bra sällskap i löpspåret och på sommarstugan. (Bilden är Tanjas privata)

månad skriker ut varningar om att situationen är hemsk leder det till att konsumenterna blir försiktiga, påminner hon.

Sällskap av coronahunden

På fritiden trivs Tanja Wennonen-Kärnä i löpspåret. Som en följd av coronan fick hon också nytt sällskap till sina rundor: den lilla hunden Lumi, en mix av japansk spets och pudel.

– Mannen och sonen ville ha en hund, men det är ju jag som tar hand om den. Den är liten och väldigt gullig, men inte riktigt så liten att man trampar på den, berättar Wennonen-Kärnä med ett leende.

Utöver hunden finns andra hobbyer som blir en motvikt till det intensiva arbetet – till exempel sonens ishockey. På somrarna tillbringar Wennonen-Kärnä tid på sommarstugan i Lovisa skärgård.

– Vi har en ö där hunden får springa runt fritt.

Den anspråkslösa stugan är Wennonen-Kärnäs släktklenod.

– På den platsen tillbringade jag alla barndomens somrar.

Sig själv beskriver Wennonen-Kärnä som en flitig anställd, ibland till och med puritanskt flitig. Hon kommer bra överens med både kollegor och kunder.

– Jag ogillar konflikter och kan prata hur mycket som helst om allmänna saker, men det krävs en del tid innan man får lära känna mig på djupet.

Att träffa kunder är en av de bästa bitarna i arbetet. Under kundmötena gömmer sig Wennonen-Kärnä inte bakom svåra ord eller komplicerade strukturer.

– Det är kul och viktigt att få träffa kunder. Jag följer inte endast med siffror utan är en människa som kan översätta siffrorna till normalspråk. Jag försöker förstå vad som leder till vad och hur man borde reagera på det. ■

ELMARKNADEN ÄR INTE TRASIG

Text: **Jimmy Forsman, Juha Känkänen** och **Marjukka Sippola**
(Ålandsbanken Vindkraft specialplaceringsfonds fondförvaltning)
Foto: **Ernest Brillo/Unsplash**

Det senaste årets väderfenomen och IPCC:s senaste klimatrapport har påmint oss om att klimatkrisen måste lösas snabbt. Kriget i Europa understryker att en snabb övergång till utsläppsfri energiproduktion och minskad energianvändning också är geopolitiskt klokt. Största delen av den stigande inflationen beror på högre el- och bränslepriser. I takt med att medborgarnas elräkningar stiger har det framförts att marginalprissättningen av el på en europeisk marknad inte är rimlig och att elmarknaden är ”trasig”. Oavsett vilka åtgärder som vidtas för att stävja klimatförändringar och inflationen är det uppenbart att kravet på effektivitet har ökat ytterligare – det finns varken tid, energi eller pengar att slösa. Historien har visat att det överlägset bästa sättet att förhindra slöseri är att utnyttja marknaden för att fördela knappa resurser. Och så är det även nu.

På lång sikt är ökning av produktionskapaciteten det mest effektiva sättet att dämpa elpriserna. Energiinvesteringar betraktas vanligtvis som infrastrukturinvesteringar med låg risk. Det pristak som EU-kommissionen i praktiken föreslår för förnybara produktionsformer och kärnkraft utgör en politisk risk för energiinvesteringar. Ökad politisk risk ökar investerarnas krav på avkastning och gör det svårare att finansiera projekt med lån, vilket leder till att färre projekt förverkligas. Men om pristaket är tillfälligt, detsamma i alla medlemsstater och om de insamlade medlen tilldelas elkonsumenterna, kan förslaget inte anses vara helt dåligt i denna situation. Vid tillämpningen av ett sådant pristak kommer elpriset på marknaden inte att förändras och konsumenternas incitament att spara el, särskilt när priserna är höga, bibehålls.

När det gäller tillfälliga marknadsförändrande åtgärder, såsom till exempel pristaket (som föreslås gälla fram till april 2023), är det ytterst viktigt att fastställa en stoppmekanism eller ett slutdatum för åtgärderna, så att marknadsaktörerna kan beakta dessa i sin verksamhet och att investeringarna inte äventyras. Däremot kommer dåligt genomtänkta nödlösningar på den gemensamma marknaden bara att förvirra situationen. Exempelvis i Spanien resulterade det skattesubventionerade pristaket på naturgas i att el producerades med naturgas i rekordstor omfattning och exporterades till grannländerna. Eftersom el är en helt homogen produkt som lätt kan överföras från ett land till ett annat, är en så bred elmarknad som möjligt, baserad på marginalprissättning, fortfarande modellen med störst total samhällsnytta, och därför är elmarknaden inte "trasig" i grunden.

Inrättandet av ett system för handel med utsläppsrätter år 2005 var den viktigaste milstolpen för att minska EU:s koldioxidutsläpp. Under hela mandatperioden har operatörerna i utsläppshandelssystemet (till exempel stora industri- och energiproduktionsanläggningar) släppt ut mindre än det årliga taket, och taket har dessutom skärpts hela tiden. Strukturen för handeln med utsläppsrätter innebär att det är bäst att minska utsläppen först där det är billigast. Vilket är viktigt ur effektivitetssynpunkt. För det andra, eftersom de årliga utsläppen för hela sektorn för utsläppshandeln bestäms av ett förutbestämt minskande årligt tak, har beslut som fattas av en enskild verksamhetsutövare eller industri ingen direkt inverkan på utsläppen på EU-nivå. Dessa två grundläggande principer glöms alltför ofta bort. Som kriterium för grön vätgas föreslog EU-kommissionen att produktionen av vätgas kräver samtidigt ny förnybar elproduktion (det så kallade additionalitetskravet), vilket ignorerar utsläppshandeln. Lyckligtvis avskaffade dock EU-parlamentet kravet på additionalitet.

Marknadsmodellerna sätts nu på hårda prov. Det finns en risk för att ökad reglering leder till bristande effektivitet och utsläppsmål. Om förändringarna i marknadsmodellerna är måttliga och görs på rätt sätt kan de klimat- och elpriskriser vi står inför förändra människors beteende och till och med påskynda övergången till ett utsläppsfritt samhälle. ■

MÖT ANDERS Å KARLSSON,
LEDAMOT I ÅLANDSBANKENS STYRELSE

Anders vill inte stå stilla

När Anders Å Karlsson kom till Ålandsbankens styrelse 2012 tog han med sig sin filosofi: Oavsett inom vilken industri man verkar – vare sig man erbjuder finansiella tjänster eller potatischips – får man som organisation inte stå stilla i utvecklingen.

Text: **John Hennius** Foto: **Therese Andersson**

I slutet av 80-talet tillträdde Anders jobbet som ekonomichef på Chips Abp, ett åländskt bolag som producerade potatischips för den finska marknaden. Det skulle visa sig vara början på en lång och framgångsrik resa. Han blev kvar i över 20 år och sysslade med frågor inom ekonomi, finans och företagsledning.

– Jag tror det var de där åren som formade mig, säger han.

Under årens lopp köpte Chips Abp upp fler namnkunniga företag och utvecklade dem. Blanda andra svenska OLW, finska Taffel, KIMs i Danmark och Norge, och snacksbolag i Baltikum. Ett av Anders många uppdrag var att göra företaget noteringsbart i slutet av 80-talet. 2004 köptes chipsbolaget av den norska livsmedelsjätten Orkla. Anders jobbade kvar till 2009.

– Därefter fanns det utrymme för styrelseuppdrag.

En entreprenöriell bank

Jobbet på Chips Abp handlade om att ta på sig rollen som entreprenör och att utveckla verksamheten. Att sitta i en bankstyrelse är något annat. Verksamheten är till stor del styrd av regler som utfärdas av myndigheter.

– Bank handlar mycket om förvaltning och om att efterleva regler, konstaterar Anders.

Trots detta är det mycket i hans jobb i Ålandsbankens styrelse som påminner om hans tidigare karriär: Att formulera och uppnå ekonomiska och finansiella mål. Och om uppföljning. Utrymmet för en entreprenör är större i andra typer av företag, men Anders verkar ändå ha hittat rätt:

– Ålandsbanken råkar vara ovanligt entreprenöriell för att vara bank.

Man säger sig vara banken som går sin egen väg – och enligt Anders har man gjort det på många områden. Det egna it-bolaget Crosskey är ett exempel. På de flesta banker drar man sig för att diversifiera verksam-

”Ålandsbanken råkar vara ovanligt entreprenöriell för att vara bank.”

heten, men för Ålandsbanken har det varit en styrka. Systemen som utvecklas i Crosskey levereras även till andra aktörer på marknaden och på så vis uppnås fördelaktig ”cost sharing”. Det har Ålandsbankens entreprenöriellt sinnade styrelse och ledning varit med och sett till.

Lönsamhet och hållbarhet

Anders beskriver sig själv som resultatorienterad. Det sitter i ryggraden att söka förbättrings- och tillväxtmöjligheter. Oavsett inom vilken industri man befinner sig så får man som organisation inte stå stilla i verksamheten.

– Utveckling och resultat. Det är den gamla ekonomichefen som lever kvar.

Det resultatorienterade tänkandet omfattar också bankens hållbarhetsfrågor. Det faller på styrelsen att sätta upp hållbarhetsmål och att följa upp att banken når dem. Den operativa ledningen är ambitiös och deras ansträngningar får 100 procent stöd i styrelsen. Ålandsbanken har gått i bräschen, menar Anders. Idag erbjuder banken bland annat en vindkraftfond med placeringsobjekt i Finland, och även andra produkter med inriktning på hållbarhet.

Ålandsbankens framgångsrecept

Enligt Anders är Ålandsbankens framgångsrecept att man har en fantastisk personal och ledning, att man helt enkelt har rätt personer i organisationen. Gentemot kunderna yttrar sig bankens kultur i hur mycket man värdesätter det personliga mötet. Ålandsbanken tror på ett lokalt fokus med lokal bemanning som känner sin marknad. Många tjänster sköts digitalt, men i det dagliga arbetet anstränger man sig på att vara service-orienterade och då går det personliga mötet gärna före det digitala.

– Vi svarar när våra kunder ringer, sammanfattar Anders.

Även i sitt tidigare liv (”jag menar jobb”, rättar han sig) i chipskoncernen jobbade Anders på daglig basis med personer i dotterbolagen i Finland, Sverige, Norge, Danmark och Baltikum. Han upplever samma styrka – en blandning av nationaliteter och kulturer på arbetsplatsen – på Ålandsbanken. Åland må räknas som en finsk ö, men kulturen är till stor del svensk. De två länderna ligger nära varandra på många sätt, men det finns kulturskillnader, inte minst på arbetsplatsen. Det skapar dynamik. Och i den dynamiken kan det vara naturligt för en ålänning att navigera…

Fritiden går till familjen

För en ålänning faller det sig naturligt att växa upp med naturen runt knuten och att njuta av den på fritiden. Och eftersom jobbet är stillasittande så uppskattar han fysisk aktivitet. Han sysselsätter sig gärna med diverse byggprojekt och med lite jakt, bland annat på rådjur. Samtidigt kan det ju faktiskt vara skönt att även få uppleva andra miljöer. Anders uppskattar också att få vara i storstäder – långt från naturen hemma – och njuta av utbudet där. Men framför allt:

– Familjen får mycket tid. Anders har två döttrar med respektive familjer att ägna sig åt, däribland fyra barnbarn. Där lägger han gärna mycket av sin fritid.

Det går inte heller en dag utan att Anders följer näringslivet på något sätt. Sedan 80-talet har han haft direktinvesteringar i aktier som ett fritidsintresse och han håller ett nyfiket öga på aktiemarknaden i Sverige och Finland.

Bistra tider har ett slut

Hur denna vinter kommer att arta sig beror väldigt mycket på hur den ryska invasionen av Ukraina utvecklas, siar Anders. Det gör det näst intill omöjligt att svara på hur den närmaste tiden kommer att se ut i bank- och finansvärlden. Hittills har vi ställts inför högre inflation – det har alla länder redan fått känna på. Förmodligen kommer vi även få se ännu högre räntor och fallande bostadspriser. Allt beror på hur kriget utvecklar sig.

Anders hoppas att företagen ska klara det höjda kostnadstrycket och de stigande energipriserna så att sysselsättningen hålls uppe, både i Sverige och i Finland. Om samhället klarar sysselsättningen, så klarar man sig utan alltför höga kreditförluster. Det är viktigt för en bank. Även om kriget skulle få ett oväntat snabbt slut så kommer en normalisering att ta tid. Vi måste nog räkna med en problemtyngd vinter i Norden och i Europa. Men Anders, med sin långa erfarenhet, konstaterar också:

– Alla kriser tar slut. ■

Anders Å Karlsson

Född: 1959, i Lemland, Åland.

Utbildning: Svenska Handelshögskolan i Helsingfors, 1980-81. Merkonom, Ålands Handelsläroverk, 1978.

Gör: Styrelseledamot i Ålandsbanken, med flera

Penningpolitiken på väg att normaliseras – mot neutral ränta

Världsekonomin har på senaste tid överraskats av en helt ny sorts räntemiljö. Man kan till och med tala om en grundläggande regimskiftning inom penning- och centralbankspolitiken. En långvarig och delvis mycket låg, till och med negativ, räntemiljö håller på att ändra karaktär.

Text: **Jyri Suonpää, räntechef** Foto: **Pexels** och **Charlotte Venema/Unsplash**

Alla centralbanker inom OECD har antingen redan initierat eller åtminstone förbereder sig för att höja sina styrräntor. Turkiets centralbank är det enda undantaget, och detta bara på grund av dess tvivelaktiga autonomi från landets inrikespolitik.

ECB initierade höjningar av sina styrräntor under sitt sommarmöte 21 juli med 50 punkter, och marknaderna förväntar sig att rejäla räntehöjningar fortsätter under resten av året och att styrräntan stabiliseras kring 2 % under våren 2023. USA:s centralbank Federal Reserves agerande har varit ännu mer proaktivt och aggressivt. Marknaden i USA förväntar sig en räntenivå på ca 4% i landet under våren 2023. Dessa prognoser verkar ganska sannolika, i synnerhet eftersom områdenas inflationssiffror inte visar några tecken på nedgång – i Europa har de inte ens jämnats ut ännu. Centralbankernas främsta penningpolitiska mål samt många gånger, som i ECB:s fall, deras enda mandat, är att upprätthålla prisstabilitet. Prisstabilitet definieras allmänt som en inflationstakt på 2% som varken över- eller underskrids. För att uppnå detta mål och för att upprätthålla sin trovärdighet kan centralbankerna vara tvungna att tillfälligt höja räntorna avsevärt över den optimala nivån.

Och sedan då? Det finns delade åsikter bland nationalekonomer och beslutsfattare inom penningpolitiken om utsikterna för räntestigen på medellång sikt, särskilt bland de synnerligen varierande ekonomierna inom eurozonen. I likhet med andra centralbanker siktar ECB mot en neutral ränta som skulle vara tillräckligt hög för att tämja inflationen och behålla den kring 2 %, men inte så hög att den dämpar tillväxten och låser den på en nivå som underskrider den potentiella tillväxttrenden. Detta låter som en enkel uppgift för proffs inom penningpolitik, men det kluriga är att ingen kan med säkerhet på förhand precisera var den neutrala räntenivån finns.

Vad skulle en sådan räntenivå kunna vara? Neutralränta, naturlig ränta eller ränta som rensar marknaden betecknas med notationen *r** och är ett centralt begrepp som hjälper att tolka och förstå effekterna av penningpolitiska beslut och makroekonomiska relationer. Dess moderna användning härstammar från den svenska nationalekonomen Knut Wicksell som år 1898 definierade den som en ränta som är kopplad till prisstabilitet. En ränta som överskrider den naturliga räntan dämpar ekonomisk aktivitet och leder till prisnedgångar, medan en ränta som underskrider den naturliga räntan har motsatt effekt. Enligt Wicksell säkerställs stabiliteten av både priser och ekonomisk aktivitet genom en balans mellan marknadsräntan och den naturliga räntan.

För centralbankirerna utgör den neutrala räntan ett viktigt verktyg eftersom den kan användas för att klassificera penningpolitiken som åtstramande, neutral eller stimulerande. På en neutral räntenivå påverkar centralbanken inte inflationen då dess agerande har varken en accelererande eller en inbromsande effekt.

Tyvärr kan man dock inte hitta en notering för en neutral ränta vare sig på datorskärmen eller tidningarnas ekonomisidor. Trots att den neutrala räntan utgör en användbar jämförelsepunkt för centralbanker inom penningpolitisk kalibrering är den på många sätt svårdefinierad och -tolkad. Den neutrala räntan är inte observerbar utan måste uppskattas genom osäkra beräkningar där en annan icke observerbar faktor, det vill säga den potentiella produktionsnivån, ska användas. Den neutrala räntan är alltså en ▶

”Det finns en stor variation när det gäller uppfattningen av den optimala balansnivån för neutral ränta”

så kallad estimerad ränta, vilket betyder att den estimeras på basis av olika makroekonomiska modeller och observationer, inklusive flera antaganden. De naturligt beräknade resultaten är känsliga i relation till dessa antaganden. Vidare är den neutrala räntan inte statisk, utan en dynamisk ränta vars nivå beror på många olika ekonomiska och penningpolitiska faktorer. En stor mängd centralbankproffs och andra ekonomer arbetar kontinuerligt för att estimera och modellera den neutrala räntan. Enligt forskarna är några av de typiska faktorerna som påverkar den naturliga räntan ekonomisk tillväxt, arbetskrafts- och produktivitetstillväxt, teknisk utveckling, förändringar i bankreglering och finanspolitik. Den neutrala räntan kan även mätas och uppskattas för olika tidshorisonter. Den är inte nödvändigtvis samma på kort och lång sikt, inte ens under samma övriga villkor. Beroende på den ekonomiska situationen kan tidsramarna påverka de styrande faktorerna för den neutrala räntan på väldigt olika sätt.

USA:s centralbank FED:s estimat om landets långsiktiga neutrala ränta är ca 2,4 %, men detta bestrids av flera ekonomer utanför centralbanken. Vissa anser att räntenivån är för hög medan andra hävdar det motsatta. Debatten går het, speciellt nu när vi i västerländska ekonomier står inför ett penningpolitiskt regimskifte.

ECB:s situation är ännu svårare. För det första är nivån för den neutrala räntan inom eurozonen lägre än den motsvarade nivån i USA. Detta beror åtminstone på demografiska faktorer samt strukturella svagheter inom Europas ekonomi jämfört med USA, till exempel arbetsmarknadens flexibilitet och dynamik. För det andra agerar ECB som centralbank för alla länder i eurozonen, och dess penningpolitik borde reflekteras likartat överallt inom eurosystemet. Eurozonen innefattar dock å ena sidan länder som Italien, vars skuld i relation till landets BNP överskrider 150 % och å andra sidan länder som Tyskland, vars skuldkvot är ungefär hälften av Italiens samt länder som ekonomiskt ligger någonstans mitt emellan dessa.

Således finns det även stor variation när det gäller uppfattningen av den optimala balansnivån för neutral ränta. De mest duvaktiga centralbankscheferna i Europa anser att den optimala nivån i eurozonen ligger på eller strax över ca 1 %, medan de mest hökaktiga cheferna anser att den rätta nivån ligger på klart över 2 %. Någon form av konsensus eller median kan anses finnas kring 1,8 %, vilket är lägre än marknadens nuvarande förväntningar på var ECB:s styrränta bör ligga på medellång sikt.

Är det så i eurozonen att ”one size fits all” eller snarare ”one size really fits no one”? Detta överväger marknaderna som bäst, och på grund av avvikande uppfattningar har volatiliteten inom räntemarknaden varit rekordhög under de senaste månaderna.

Den neutrala/naturliga räntan är en abstraktion; i likhet med tron visar den sig i sina gärningar och sina resultat. Det är först i efterskott som vi kan konstatera att om centralbankens penningpolitik har lyckats stabilisera priserna och ekonomin, har styrräntan varit i balans med den neutrala räntan, och vice versa – om målen inte har nåtts, har balansen mellan dessa inte funnits. ■

ECB:s situation är svår. Nivån för den neutrala räntan inom eurozonen är lägre än den motsvarade nivån i USA.

För Linda hänger allt ihop med hållbarhet

Text: **John Hennius** Foto: **Therese Andersson**

Nu översköljs finansbranschen av regelverk, direktiv, och rekommendationer som ska bädda för ett mer hållbart samhälle. Omställningen kommer inte att vara smärtfri, men Linda tror den kommer gå snabbare och längre än vi ens kan föreställa oss.

Det var genom sin långa karriär inom HR, Human Resources, som Linda Lund kom fram till att allt – arbetslivet, det sociala livet och familjelivet, till och med fritiden och utflykterna i den åländska naturen – hänger ihop. Det var därför hon valde att ändra riktning när tillfälle gavs.

Tjänsten som hållbarhetsutvecklare har bara cirka ett år på nacken. Ålandsbanken har legat i framkant inom miljöarbete i många år, men det finns ett behov av den här nya rollen eftersom området växer så mycket. Som hållbarhetsutvecklare ska Linda se till att uppdaterad kompetens och kunskap når ut till alla delar av organisationen när banken ställer om. Kort sagt:

– Vad vi som organisation ska göra, och hur vi ska göra det.

Hållbarhet i 4 delar

I dagsläget – och inom överskådlig framtid – handlar det om att hela organisationen måste jobba med hållbarhetsfrågor på alla nivåer. På Ålandsbanken har man valt att dela upp arbetet i fyra delar: ansvarsfulla placeringar, ansvarsfull kreditgivning, socialt ansvar och miljöansvar. Samtliga utgår från FN:s 17 globala hållbarhetsmål. Eftersom dessa är på global nivå så har man på Ålandsbanken valt att bryta ner dem för att skapa tydligt fokus på hur man ska handla framöver.

Hur duktiga är Ålandsbanken på hållbarhetsarbete jämfört med andra banker? Linda får ofta den här frågan, men det är svårt att göra jämförelser. Allt är så nytt och förutsättningarna så olika för olika aktörer. Men hon bjuder på en inblick i var banken är som starkast, och var man kan bli bättre:

Ålandsbankens styrka

En styrka är Ålandsbankens ursprung. Det finns kvar en entreprenörsmentalitet och gör det själv-anda från den lilla ön där befolkningen grundade sin egen bank för bygdens överlevnads skull.

– Arbetet som vi gör här är på riktigt, med syfte att skapa förändringar.

En andra styrka är att Ålandsbanken är duktig på att följa utvecklingen i samhället och i finansbranschen – men att man sedan går sin egen väg och gör egna val utifrån bankens unika förutsättningar. Östersjöprojektet och Åland Index är tydliga exempel på det.

En tredje styrka är att Ålandsbanken är mindre än många andra banker. Det ger utrymme för snabba beslut och förändring, och inte minst för eldsjälar som av eget intresse driver frågor internt.

Utrymme för förbättring

Banken behöver bli bättre på att fånga upp kundernas och andra intressenters förväntningar. Linda är övertygad att kunderna vill diskutera hållbarhet – och att enda vägen till hållbarhet är genom samarbete. Då behövs en gedigen kunskap om kundernas och andra intressenters behov.

– Kunderna vill kunna fatta mer hållbara beslut.

Ålandsbanken kan idag erbjuda hållbart inriktade produkter inom till exempel placering, men det är bara början. Det behövs ett rikare utbud och ett hållbart arbetssätt som genomsyrar hela verksamheten.

– Jag hoppas vi kan visa mod och transparens. Jag tror andra banker sneglar på det.

Optimist javisst

Linda är född och uppvuxen på Åland och bor i Mariehamn med sin sambo och två barn. Hon läser ▶

Linda Lund

Född: 1975, Åland

Familj: Sambo och två barn.

Bor: Mariehamn

Utbildning: Uppsala Universitet, Lärarhögskolan i Stockholm och Gymnastik- och idrottshögskolan – GIH, Stockholm.

Gör: Hållbarhetsutvecklare, Ålandsbanken.

Favoritcitat: "Det verkar alltid omöjligt tills det är gjort." – *Nelson Mandela*

"Arbetet som vi gör här är på riktigt, med syfte att skapa förändringar."

mycket och nördar gärna ner sig i vissa ämnen. Formgivning är ett stort intresse, i synnerhet industriell formgivning – där hon på senare år snöat in på hållbarhetsaspekten. Men allt handlar inte om miljö och hållbarhet. På fritiden tycker hon om att träffa vänner, träna och att fylla på batterierna ute i naturen – gärna i eller i anslutning till vatten. Då är det ett privilegium att bo på Åland.

Både som förälder och som boende på natursköna Åland finns anledning att oroa sig för de alarmistiska budskap vi alla matas med idag, men Linda konstaterar att hon är optimist. Utifrån det hon och organisationen lär sig i det dagliga hållbarhetsarbetet kan hon se att det går att göra skillnad.

– Det kommer inte att vara enkelt, men det kommer att gå.

I en nära framtid

Målen i bankens klimatstrategi är satta. – Nu ska de uppnås, konstaterar Linda. Ålandsbanken lägger mycket kraft på FN:s ramverk för Responsible Banking, på deras principer enligt Net-Zero Banking Alliance, och på att nå Parisavtalets klimatmål om högst 1,5 graders uppvärmning. På en strategisk nivå finns en hel del stöttning att få från FN.

EU:s taxonomi ska följas och då är tillgång till korrekt data av största vikt. Den är ett måste för att kunna rapportera faktisk påverkan och för att utläsa eventuella framsteg på vägen mot hållbarhet. Ibland är det knepigt att tolka vilken typ av data som menas och hur den ska rapporteras. Det är inte alltid helt självklart hur upphovsmännen har tänkt, men ur Lindas perspektiv hänger allt ändå ihop:

– Hållbarhet är ett område där *allting* räknas, varje fråga och varje individ.

I en avlägsen framtid

Kommer rollen som hållbarhetsutvecklare en dag, i en hållbar framtid, att ha spelat ut sin roll? Tvärtom, spår Linda. Det kommer att behövas mer kompetens och ansvar för hållbarhet på alla företag och organisationer. Och nya regelverk och direktiv som kommer få stor påverkan på hur affären ser ut framåt.

– De närmaste åren kommer vi få se innovationer och samarbeten som vi inte ens kan föreställa oss idag.

På Ålandsbanken är omvärldsbevakningen febril. Utvecklingen går snabbt.

– Jag har aldrig sett något liknande, säger Linda. ■

”De närmaste åren kommer vi få se innovationer och samarbeten som vi inte ens kan föreställa oss idag.”

ÖVERLISTA BEDRAGARNA – DÅ BÖR VARNINGS-KLOCKORNA RINGA

Vishing, phishing, smishing, kärleksbedrägerier, VD-bedrägerier eller investeringsbedrägerier. Falska lotterivinster, installering av fjärrstyrningsprogram till datorn eller länkar med virus. Fenomenet har många namn och tillvägagångssätt men den gemensamma nämnaren är att det handlar om bedrägerier. I och med samhällets förändring har även bedrägerierna ändrats; det blir allt svårare att känna igen en bedragare eftersom deras knep blir mer sofistikerade.

Nedan finns exempel på vanliga bedrägeriförsök. Var uppmärksam om:

- någon ber dig att lämna ut dina bankkoder eller kortuppgifter via samtal, e-post eller sms
- någon kontaktar dig och ber dig logga in i digitala tjänster, verifiera en transaktion eller identifiera dig med bankkoder eller e-ID
- någon påstår att din dator fått virus eller ber dig installera programvara på din dator
- du får ett sms från banken med en klickbar länk

Så funkar nätfiske

Nätfiske (vishing, phishing, smishing) handlar om att bedragaren exempelvis lurar dig att klicka på en skadlig länk som du fått via e-post eller sms eller logga in på en falsk sida för att få tag på dina person- eller bankuppgifter. Cyberkriminella kan få dig att logga in på en falsk nätbanksida och därmed få tag i dina inloggningsuppgifter – informationen kan användas för att ta över ditt konto eller stjäla din identitet.

Vad kan du göra själv?

Var extra noga med att alltid skriva in rätt adress för att logga in till Internetkontoret, alternativt använd dina bokmärken. Att logga in till Internetkontoret via en sökmotor som Google eller Bing kan leda dig till en falsk sida. Kom ihåg, det största säkerhetshålet är du själv – följ din magkänsla och våga vara misstänksam. Litar du på källan? Kan du kontrollera meddelandets äkthet genom att söka på internet eller kontakta avsändaren? Om svaret är nej, är det bättre att ta det säkra före det osäkra.

Osäker eller utsatt – kontakta oss!

Om du är det minsta osäker på ett samtal, sms eller e-post som påstås komma från banken, avsluta samtalet och ring upp oss för att säkerställa att det inte handlar om ett bedrägeri. Skriv in numret manuellt i stället för att använda telefonens återuppringningsfunktion. Du hittar telefonnumret till Kundservice både på *Internetkontoret* (inloggningssidan) och i *Mobilbanken* (under *Kontakt > Viktiga telefonnummer*, även i utloggat läge).

Och kom ihåg – om du blivit utsatt för ett bedrägeri, kontakta oss direkt! ■

Kom ihåg dessa punkter när du sköter bankärenden på nätet:

1. *Håll dina inloggningsuppgifter för dig själv - och endast för dig själv. De är personliga. Banken kontaktar inte dig för att be om dem.*

2. *För att logga in till Internetkontoret, skriv in adressen www.alandsbanken.fi eller använd ditt eget bokmärke - logga inte in via länkar du fått. Länken kan styra dig till en bluffsida.*

3. *Mata inte in dina person- eller bankuppgifter på en webbplats, om du inte kan säkerställa dess riktighet. Du kan hamna på falska nätsidor även via sökmotorer som Google eller Bing.*

4. *Öppna inte bifogade filer i vanlig e-post trots att e-posten ser ut att komma från banken. Om vi skickar filer via e-post sker det via säker e-post.*

5. *Klicka inte på länkar i sms som ser ut att komma från banken. Vi skickar inte länkar via sms. Sms från bedragare kan hamna i samma meddelandekedja som bankens riktiga meddelanden.*

6. *Bekräfta inte en betalning som du inte själv har gjort. Läs alltid bekräftelsebegäran noggrant och om bekräftelse-ID:na inte stämmer, ska du låta bli att bekräfta betalningen. Om ett erbjudande verkar vara för bra för att vara sant, var aktsam.*

7. *Om en obekant person kontaktar dig och ber dig installera något på din dator eller mobil, ska du inte göra det. Installera själv de program du behöver. I oklara situationer ska du fråga någon du känner eller vända dig till en datakunnig – och när det gäller bankärenden, kan du också kontakta oss på banken.*

Var med och påverka för en grönare framtid

Hållbarhets-preferenser en del av placerings-rådgivningen

Text: **Anna-Stina Wiklund** Foto: **Anton Sucksdorff**

Sedan juni i år ställer vi, precis som andra banker inom EU, frågor om dina hållbarhetspreferenser i samband med placeringsrådgivning. Frågorna är en del av en omfattande samling EU-förordningar och regelverk som har som syfte att främja *hållbar finansiering* – finansbranschen kommer att ha en nyckelroll i att styra kapital mot grönare alternativ och därmed en mer hållbar framtid. Målet är att hela Europeiska unionen ska vara klimatneutralt år 2050.

Regleringen innebär alltså att vi numera behöver fråga dig som kund om du har några hållbarhetspreferenser och ifall ja, vilka de är. Dessa frågor ställs i samband med placeringsrådgivning och gäller därmed inte placeringar som du gör på egen hand. Förutom preferenser gällande exempelvis risknivå och placeringshorisont kan du nu även svara på frågor om hur du vill att hållbarhet ska beaktas vid val av placeringar, eftersom varje investeringsbeslut även har en inverkan på hållbarhetsfaktorer. Du som kund har därmed möjlighet att påverka. Du kan välja hållbarhetspreferenser inom ramen av de alternativ som är listade nedanför.

Ett pågående arbete

Ambitionsnivån är hög och tanken är god, men hur detta implementeras i praktiken är fortfarande ett pågående arbete med ett antal frågetecken. Det kan dröja upp till ett par år till innan all information finns tillgänglig för att vi ska kunna tillgodose dina önskemål fullt ut gällande hållbarhetspreferenser. Det positiva med de nya reglerna är att du som kund kommer att kunna välja nivån av hållbarhet i dina placeringar och enklare jämföra olika produkter med varandra.

Hållbar finansiering bygger på följande tre grundstenar:

❶ ***Taxonomin***, ett klassifikationssystem för hållbar verksamhet

❷ ***SFDR (Sustainable Finance Disclosure Regulation)***, ett regelverk för finansmarknadsaktörer hur de ska informera och kommunicera om hållbarhet

❸ ***Investeringsverktyg*** kopplat till hållbarhet (t.ex. referensvärden, standarder och märkning såsom Svanenmärkning)

Dina hållbarhetspreferenser kan bestå av ett eller flera av följande alternativ:

❶ en minimiandel taxonomienliga investeringar

❷ en minimiandel hållbara investeringar definierat enligt SFDR-förordningen, eller

❸ om investeringsstrategin ska följa kvantitativa och/eller kvalitativa bedömningar över huvudsakliga negativa konsekvenser (så kallade PAI-indikatorer som strävar efter att fånga möjlig negativ inverkan som investeringarna har på miljön och/eller samhället).

Hur fungerardetta i praktiken?

Företagen rapporterar icke-finansiell hållbarhetsinformation samt taxonomienlighet över deras ekonomiska aktiviteter.

Finansmarknadsaktörer, såsom banker och fondbolag, använder denna information för att upplysa kunderna om vilken nivå av hållbarhet produkterna de erbjuder, innehar.

Dessutom berättar finansmarknadsaktörerna hur hållbarhetsaspekter beaktas i investeringsverksamheten.

Följande steg i processen är att finansmarknadsaktörer frågar kunderna om vilka hållbarhetspreferenser de har och därefter erbjuder produkter som motsvarar preferenserna.

Fakta

Huvudsakliga negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer (Principal Adverse Impact, PAI)
Huvudsakliga negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer handlar om hur ett företags verksamhet påverkar omvärlden, bland annat miljön, arbetsförhållanden och sociala villkor. Till exempel kan verksamheten i ett företag medföra utsläpp av koldioxid, påverka den biologiska mångfalden, eller bryta mot OECD:s riktlinjer för multinationella företag.

Hållbara investeringar enligt EU:s förordning om hållbarhetsrelaterade upplysningar (SFDR)
I SFDR definieras på en generell nivå vad som utgör en hållbar investering från ett miljömässigt eller socialt perspektiv. SFDR delar in produkter efter om de har *hållbara investeringar som mål* (så kallade artikel 9-produkter), om produkterna *främjar miljörelaterade eller sociala egenskaper* (så kallade artikel 8-produkter), respektive övriga produkter.

Miljömässigt hållbara investeringar enligt EU:s taxonomiförordning (EU-taxonomin)
I EU-taxonomin definieras om ett företags ekonomiska verksamheter kan anses som miljömässigt hållbara. Verksamheterna ska bidra positivt till minst ett av de sex hållbarhetskriterierna utan att motverka någon annan. Taxonomin omfattar följande miljömål:

❶ Begränsning av klimatförändringar
❷ Anpassning till klimatförändringar
❸ Hållbar användning och skydd av vatten och marina resurser
❹ Övergång till en cirkulär ekonomi
❺ Förebyggande och kontroll av föroreningar
❻ Skydd och återställande av biologisk mångfald och ekosystem

Tips & nyheter !

Möjlighet att bidra till en grönare framtid med dina placeringsval

När det gäller dina placeringar behöver du fundera på din riskvilja och placeringshorisont. Som ett tillägg till detta får du framöver även frågor gällande dina hållbarhetspreferenser för placeringar. Flera EU-gemensamma regelverk ska hjälpa till att göra hållbarhetsfrågor mer enhetliga och därmed enklare att jämföra med varandra, så att du i framtiden får möjlighet till placeringsförslag enligt dina personliga hållbarhetspreferenser. Arbetet är redan i gång men det dröjer ännu ett par år innan allt är på plats. Trots det kan du redan nu börja fundera över vilka av de olika hållbarhetskategorierna ligger närmast ditt hjärta och hur du kan vara med och påverka. *Läs mer om detta på sidan 28.* ■

GARMIN PAY – BETALA MED DIN SMARTKLOCKA

Glömt plånboken hemma? Inga problem. Har du en Garmin smartklocka kan du lägga till dina kort i appen Garmin Connect och betala smidigt med din klocka där kontaktlösa betalningar erbjuds. ■

Skippa kodtabellen vid byte av telefon

Nu kan du skapa en återaktiveringskod för e-ID som du kan använda när du byter mobiltelefon. Det betyder att första inloggningen sker smidigt med hjälp av aktiveringskoden i stället för med användar-ID, lösenord och kod från kodtabellen. Återaktiveringskoden skapar du i Mobilbanken via *Inställningar > Identifiering > e-ID-inställningar*.

Så här skapar du en återställningskod:

1. Skapa en 6-siffrig återställnings-kod i din gamla mobil. Den hittar du i *Inställningar > Identifiering > e-ID-inställningar*.
2. Skapa en säkerhetskopia av din gamla mobil.
3. Öppna din nya mobil och använd säkerhetskopian från din gamla mobil.
4. När installering är klar, öppna Mobilbanken. Appen frågar efter din återställningskod.
5. Ange din 6-siffriga kod och återaktivera e-ID. Klart!

Observera – hur du går till väga med steg 2 och 3 beror på din mobiltelefon. Kontrollera gärna med din mobiltillverkare hur du skapar en säkerhetskopia.

Om du har glömt återställningskoden eller byter mellan operativsystem (från iPhone till en Android eller vice versa), behöver du logga in med användar-ID, lösenord, kod från kodtabellen och sms. Sedan kan du aktivera e-ID med hjälp av kodtabellen. ■

Vi ger dig våra favorit-funktioner i Mobilbanken

- Snabba överföringar via *Kontoöversikten*: använd "drag and drop"-funktionen och för över pengar mellan dina konton i ett ögonblick – välj från konto, till konto och summan – överfört!
- Se snabbsaldo på utvalt konto utan att logga in via hamburgarmenyn
- Boka möte med din kundansvariga via *Kontakt*
- Sök transaktioner per månad på kontoöversiken
- Följ miljöpåverkan av dina kort-köp – alla våra kort är kopplade till beräkningssystemet Åland Index som ger dig möjlighet att se över hur dina konsumtionsvanor påverkar ditt koldioxidavtryck
- Gör en inbetalning till kreditkortet eller för över pengar från kortkrediten till ditt konto via Kort-sidorna – nyhet i Mobilbanken! ■

Bekvämare flygplatsbesök med ditt World Elite-kort

Med Ålandsbanken World Elite-kortet får du tillgång till **Mastercard® Airport Security Fast Track** och kan skippa de långa köerna till säkerhetskontrollen på utvalda flygplatser. Gör din resa bekvämare genom kortare kötider – du får en bra start på resan och mer tid över till annat.

1. Ladda ner appen *Mastercard Travel Experiences* eller logga in via deras webbplats.
2. Visa din digitala Fast Track-biljett som du får via appen eller per e-post.

Du kan även boka Fast Track till medresande familj eller vänner! Kostnaden debiteras ditt World Elite-kort. De flygplatser som erbjuder tjänsten hittar du i appen. ■

LELUCO ÄR EN VIKTIG AKTÖR I DEN FINLÄNDSKA HÄLSOVÅRDS-BRANSCHEN

Text: **Michaela von Kügelgen** Foto: **Mikko Törmänen**

Leluco, vars företagsresa började i Uleåborg, vill skapa ett bättre rykte för hyrläkare. Genom att garantera läkarnas välmående garanterar företaget det samma för patienten.

Idén för Leluco Oy, som grundades 2018, föddes ur en tanke om att hyrläkarnas arbete kunde organiseras bättre. Tidigare hade hyrläkare främst jobbat enstaka turer och läkarna byttes ofta ut, vilket ledde till att det nödvändigtvis inte föddes ordentliga patient-läkarrelationer.

Detta ville Lelucos grundare ändra.

– Längre kundavtal garanterar en bättre kontinuitet av vården, berättar **Markku Niva** som är Lelucos medicinska chef och styrelseordförande.

Företaget som härstammar från Uleåborg har nu utvidgat sin verksamhet till hela landet och idag omfattar verksamheten ett brett spektrum av hälsovårdsproffs.

– Genom att göra saker och ting lite bättre än andra gynnas alla parter, men patienten är det viktigaste i den här ekvationen, säger företagets vd **Matti Palatsi**.

På Leluco tror man på och uppmuntrar till företagande. Därför har företaget skapat tillvägagångssätt för att sänka tröskeln till företagande.

– Lelucos verksamhet omfattar tiotals hälsovårdsproffs varav majoriteten är företagare. Vi är stolta över att vi har hjälpt ungefär hundra nya företagare starta upp i Finland, säger Niva.

Löften ska hållas

Företagsverksamhetens huvudidé är att skräddarsy en tilltalande arbetsbild för hälsovårdsproffsen. Genom att hålla läkarna nöjda kan Leluco också garantera verksamhetens kontinuitet.

– Det är svårt att hitta folk till den här branschen, eftersom det finns mer arbete än arbetstagare, säger Palatsi.

Under de senaste åren har Leluco blivit en känd och eftertraktad aktör på marknaden.

– Nu har vi nått den punkten att både kunder och vårdpersonal kontaktar oss, fortsätter Palatsi.

Företagets centrala värderingar är förtroende, jämlikhet, öppenhet och ärlighet. Förtroende för kunder, anställda och patienter är viktigt. Målet är att alla parter gynnas och klarar sig.

– Vi håller fast vid det vi lovat. Läkaren mår bra, kunden mår bra och patienten mår bra, sammanfattar Palatsi.

Välfärdsområdena ändrar spelplanen

I början av 2023 träder de nya välfärdsområdena i kraft. Förnyelsen för med sig utmaningar för verksamheten.

– Vi har gjort flera nyrekryteringar och är redo, berättar Niva.

De ekonomiska utsikterna för välfärdsområdena är inte särskilt bra, men Palatsi och Niva påminner om att tjänster måste erbjudas även i fortsättningen.

– Då behövs långsiktiga partner för att utveckla verksamheten via samarbete, säger Niva.

Övergången till det nya skapar också mycket osäkerhet – framtiden för många kontrakt är oviss och ingen vet säkert vad det nya för med sig eller hur tillvägagångssätten ändras.

– Nästa år innebär ovisshet och osäkerhet, men det gäller alla aktörer i branschen. Å andra sidan ändras inte grundförutsättningarna, patienterna behöver fortfarande vård och behovet av utbud ändras inte, påminner Palatsi.

Han tror att Leluco klarar sig bra i den föränderliga situationen efter-

VD Matti Palatsi och styrelseordförande Markku Niva

som företaget är en flexibel aktör.

– Men vi kommer att jobba extra hårt i början av nästa år, fortsätter han.

Ambitiösa mål

Redan under sina fyra år har Leluco vuxit till en viktig aktör inom den finländska hälsovården.

– Vi har lyckats öka vår verksamhet och har ambitiösa mål för de kommande åren, säger Matti Palatsi.

En av målsättningarna är att Leluco ska vara Finlands mest attraktiva läkargemenskap.

– Även i fortsättningen vill vi vara en lockande samarbetspartner för arbetstagarna och en betydande aktör inom branschen, säger Markku Niva.

Kärnuppdraget i Lelucos verksamhet handlar om att se till att den viktigaste resursen, alltså läkare och vårdpersonal, mår bra. Och att kunna erbjuda kunderna ett alternativ till utmanande rekryteringar.

Verksamhet utanför Finlands gränser lockar också. Palatsi har lång erfarenhet av internationell företagsverksamhet och de kunskaperna är han ivrig på att få utnyttja när företaget växer.

– Vi har utrett den svenska marknaden, det är den mest logiska marknaden att expandera till, berättar Niva.

Personlig betjäning uppskattas högt

Lelucos värderingar är en stor orsak till att Ålandsbanken har blivit företagets bank.

– Vi uppskattar Ålandsbankens ansvarsfulla bankverksamhet, personliga service och att banken är lätt att nå. Vi ser många likheter med vår egen företagsverksamhet, säger Markku Niva och nämner bland annat Ålandsbankens hållbara placeringar.

– Nuförtiden är varenda finländare sin egen banktjänsteman, men på Ålandsbanken får man fortfarande prata med livs levande människor. Det gör att banken utmärker sig i jämförelse med andra, fortsätter Palatsi.

Båda två betonar att god service är något som sammanlänkar företagen.

– Vi finns alltid ett telefonsamtal bort och tar hand om allt personligen, säger Markku Niva. ■

Leluco Oy

Grundat: 2018 i Uleåborg

Verksamhet: Förmedlar hyrläkare och annan vårdpersonal runtom i Finland. Läkarna står i centrum för verksamheten – de erbjuds ett intressant jobb med vettigt tempo, en sporrande ersättning och flexibla villkor.

Mål: Att vara den mest attraktiva läkargemenskapen i Finland.

Att investera i oroliga tider

Text: **Lars Söderfjell, aktiechef**

De finansiella marknaderna har visat ovanligt stora rörelser under det senaste året. En kraftig uppgång för risktillgångar i slutet av 2021 vändes till rejäla nedgångar under inledningen av 2022.

Det är inte svårt att hitta orsaker till de tvära kasten mellan upp- och nedgångar: kriget i Ukraina, stigande inflation och en möjlig energikris ställs mot starka företagsresultat, måttfulla värderingar och starka balansräkningar både hos hushåll och företag. Som investerare kan det vara svårt att förhålla sig till marknaderna under perioder med stora svängningar – men det finns några enkla regler som kan vara till hjälp:

Tänk långsiktigt. På kort sikt är marknadens rörelser svåra att förutse (även för oss som dagligen bevakar dem), men för den långsiktige investeraren brukar avkastningen bli god. Faktum är att det är svårt att hitta tillfällen då en placerare som investerar på tio års sikt har förlorat på att investera i aktiemarknaden.

Att vara långsiktig är inte samma sak som att ha oändligt med tålamod med en investering. I vår förvaltning utvärderar vi hela tiden innehaven i portföljer och fonder, ifall vi ser större avvikelser från våra förväntningar på hur en investering utvecklas väljer vi ofta att sälja innehavet. Men det är också viktigt att ha realistiska förväntningar på hur fort ett företag kan uppnå sina målsättningar, och att det kan ta tid innan marknaden prissätter det fullt ut.

Investera regelbundet. Det kan låta tråkigt, men "månadssparande" i kombination med långsiktighet är ett av de bästa sätten att hantera marknadens svängningar. Och det gäller oavsett storleken på beloppen som ska investeras. Om du ska investera en miljon på aktiemarknaden kan du exempelvis dela upp beloppet i fyra lika stora delar och göra placeringen en gång per kvartal under ett års tid.

Måste du ändå investera vid ett enda tillfälle kan du försöka att göra det då riskaptiten i marknaden är som lägst (och priset på tillgången sannolikt nedtryckt). En av de indikatorer vi brukar använda är CNN Moneys *"Fear & Greed Index"* – när det visar på extrem rädsla har avkastningen under de kommande månaderna ofta varit god (och vice versa).

Diversifiera. Att inte lägga alla ägg i samma korg är också en gammal sanning som håller. En robust aktieportfölj bör typiskt sett bestå av åtminstone 15–20 aktier, med god spridning mellan branscher och regioner. Har du inte tid och möjlighet att själv sätta ihop en portfölj av enskilda aktier eller obligationer kan en aktivt förvaltad fond vara ett bra alternativ.

I vår förvaltning tillämpar vi diversifiering, men vi har också ett genomgående tema: vi investerar bara i "kvalitetsbolag", med en robust affärsmodell, god lönsamhet, starka balansräkningar och positiva kassaflöden. Den typen av bolag har under den senaste tioårsperioden haft en totalavkastning på ca 11 % per år, vilket är nästan två procentenheter bättre än marknadens genomsnitt.

Till slut är det viktigt att tänka igenom vilka förväntningar på avkastning och vilken förlusttålighet du har *innan* investeringsbeslutet. En global aktieportfölj har idag en förväntad avkastning på 10–12 % på lång sikt, där avkastningen för ett enskilt år kan variera mellan -20 % och +30 %. En placering i tvååriga statsobligationer ger idag en förväntad avkastning på ca 2 %, med små variationer mellan åren. Hur avvägningen mellan förväntad avkastning och risk ska se ut är väldigt individuellt, men en bra tumregel är att om det sista du tänker på innan du somnar på kvällen och det första du tänker på när du vaknar är din aktieportfölj – då har du förmodligen för hög andel aktier! ■

Trygg – för extra trygghet

Hjälp vid identitetsstöld
Även om vi läser, hör och varnas om bedrägerier så kan det ändå hända att vi råkar ut för dem. I samband med bedrägerier kan du även råka ut för identitetsstöld – att någon olovligt använder din identitet för att exempelvis ta ett lån, skaffa ett kreditkort eller kopiera nycklarna till din bostad. Du som har ett Ålandsbanken Premium Gold-, Private Banking- eller World Elite-kort får via tjänsten ID-stöldsupport hjälp med att minska risken för att bli utsatt och praktisk hjälp med att lösa en eventuell ID-stöld. Därtill kan identitetsstöldsförsäkringen som hör till ditt kort täcka kostnader som uppstår i samband med en ID-stöld.

Ålandsbankens ID-stöldsupport
Om du misstänker att din identitet har blivit stulen tar du kontakt med Ålandsbankens ID-stöldsupport. Du får en personlig handläggare som hjälper dig genom hela processen eller får fullmakt att ta över och driva ditt ärende. Bakom din handläggare finns ett helt team av experter. Tillsammans kartlägger ni omfattningen och begränsar skadan genom att stoppa vidare försök till bedrägeri och kontakta fordringsägare.

Du får hjälp med att:

- **bestrida och avvisa obefogade betalningskrav**
- **upprätta bedrägerispärr hos kredituppplysningsföretag**
- **kräva att orättmätiga anmärkningar i kredituppplysningsdatabaser avlägsnas.**

Identitetsstöldsförsäkring
Till ditt Premium Gold-, Private Banking- eller World Elite-kort hör även en identitetsstöldsförsäkring, vilken du kan få hjälp av om någon olovligt använder ditt namn och personbeteckning för att öppna kredit- eller bankkonton. Försäkringen täcker bland annat juridiska kostnader, inkomstbortfall, betalningskrav och diverse utgifter som uppstår vid en identitetsstöld. Via dina sidor på Internetkontoret och i Mobilbanken hittar du mer information och anvisningar om hur du går till väga för att få hjälp via tjänsten eller försäkringen. ■

INFÖR ÅRETS STORTÄVLING PÅ ÅLANDS GOLFKLUBB TRÄFFADE VI KLUBBDIREKTÖR BJÖRN WENNSTRÖM FÖR EN PRATSTUND.

Ålands Golfklubb tar klivet ut i världen!

Foto: **Jacob Sjöman/Ålands GK**

Efter pandemin är det åter många nordiska golfare som står i kö för att återvända till den natursköna golfanläggningen i Kastelholm. Intresset för framför allt ombyggda Slottsbanan, som stod klar under högsommaren 2020, är större än någonsin. Under sensommaren arrangerade Ålands Golfklubb Åland 100 Ladies Open by Ålandsbanken, en deltävling i prestigefyllda Ladies European Tour och genom denna satsning tar man ett bestämt kliv ut i en internationell kontext.

ÅLAND 100
LADIES
Open
BY ÅLANDSBANKEN

Ålandsbanking har redan tidigare berättat om Ålands Golfklubbs satsning på att i grunden förnya Slottsbanan. Redan innan nyöppningen 2020 var förväntningarna och förhoppningarna på den nya banan skyhöga, men bland såväl gästande spelare som den samlade journalistkåren råder knappa två år efter öppningen en stor konsensus – Slottsbanan är en unik golfupplevelse som man inte får missa!

Viktig motor inom turismnäringen

Under högsäsong sysselsätter Ålands Golfklubb en bra bit över 30 personer bara inom den egna verksamheten. Utöver detta är ytterligare ett tiotal personer anställda inom den utökade gästserviceverksamheten hos klubbens två centrala partners, Golfrestaurangen samt Golfshopen. Hur viktig vår golfklubb är för turismnäringen som helhet kan vi bara gissa oss till men alla vi pratar med är överens om att det är en av våra viktigaste turistdragare, konstaterar Björn Wennström.

Ända sedan klubben öppnade de första hålen 1983 har golfens betydelse som en av de centrala åländska besöksanledningarna varit väldigt tydlig. Golfsäsongen sträcker sig som regel från början av maj till en bra bit in i oktober. Under ett normalt år spelas närmare 17 000, med en förväntan om en rejäl ökning, gästrundor på klubbens två 18-hålsbanor.

Visionen att gå från bra till enastående

I en nationell golfbaneranking placerade sig Slottsbanan på en fin tredje plats och Kungsbanan på trettonde plats bland ett 150-tal banor i Finland. Branschexperter och golfjournalister förväntar sig ännu mera – man ser framför sig att Slottsbanan ska placera sig på de nordiska eller till och med europeiska topplistorna så snart den har vuxit till sig ytterligare.

Sedan årsskiftet arbetar klubben med en ny vision där målet är att gå från bra till enastående. Det här ska uppnås genom att ytterligare höja såväl gästernas som medlemmarnas helhetsupplevelse. Det kan handla om allt från detaljer gällande gräsets klipphöjd och flaggplaceringar till hur gästen välkomnas på anläggningen. Ett arbete av den här kalibern är inget man genomför i en handvändning utan är snarare en långsiktig satsning där hela personalen behöver involveras för att framgångar ska kunna skördas.

Ett steg på vägen i denna satsning är att Europatourtävlingen Åland 100 Ladies Open By Ålandsbanken arrangerades på Ålands Golfklubb 1–3 september. Under de tre tävlingsdagarna kämpade 120 spelare om en framskjuten position med chans på prispotten. I startfältet ingick ett flertal spelare från de nordiska länderna och dessutom spelare som representerade de åländska färgerna.

Björn Wennström

– Att kunna erbjuda vår oerhört omtyckta Slottsbanan för en internationell tävling på högsta nivå är för oss väldigt glädjande, då vi får dela med oss till omvärlden av Åland och vår fantastiska anläggning. Arrangemanget var en viktig kvalitetsstämpel för vår verksamhet och vi gjorde vårt yttersta för att arrangera ett familjärt evenemang i världsklass, där både spelare, åskådare och partners kände sig betydelsefulla, säger Ålands Golfklubbs klubbdirektör Björn Wennström.

Partnerskap för stärkt attraktionskraft

Ålandsbanken har redan i många år bidragit som partner till Ålands Golfklubb, framför allt med tanke på den samhällsnytta som verksamheten genererar. När det stod klart att Ladies European Tour skulle besöka Åland var steget till att kliva in som titelpartner vid tävlingen naturligt.

– Från Ålandsbankens sida är vi stolta över att vi fick vara med som titelpartner och med det bidrog till att få Ladies European Tour till Åland och Ålands Golfklubb. Att kunna vara med och stödja ett internationellt toppidrottsevenemang i Finland är något som känns helt rätt och vi var de första att gratulera Ålands Golfklubb till att få arrangera Åland 100 Ladies Open by Ålandsbanken, en tävling som kommer att bidra till den åländska attraktionskraften under lång tid, säger Peter Wiklöf, vd och koncernchef på Ålandsbanken. ■

SLOTTSBANAN STIGER TILL ELITEN BLAND GOLFBANOR

Text: **Teemu Tyry** Foto: **Tristan Jones/LET** och **Tomi Natri Productions**

Åland 100 Ladies Open 2022

Tävlingen vanns av Frankrikes Anne Charlotte Mora, för vilken förstaplatsen var karriärens första. Hon kvitterade ut 37 500 euro i prispengar.

Bäst av finländarna var Ursula Wikström (5: a), som var nära toppen fram till de sista hålen.

Linda Osala kom på en åttonde plats och Noora Komulainen på en tjugonde plats.

Bland ålänningarna deltog Anna-Karin Salmén och Emma Lindman i tävlingen.

ÅGK:s 13-åriga topplöftet Alma Bergroth tränade för framtiden genom att agera som Ursula Wikströms caddie.

Åland 100 Ladies Open by Ålandsbanken överträffade alla förväntningar. Den mediala uppmärksamheten och responsen från deltagarna ökade Ålands synlighet och attraktionskraft som en av de mest särpräglade golfdestinationerna i Europa.

Ålands Golfklubb lyckades mycket bra med att arrangera den finska golfsäsongens huvudevenemang i samarbete med Golfförbundet och Ladies European Tour.
Slottsbanan, som utformades i en djärv ny form av fältarkitekten Philip Spogård, förbluffade utländska spelare inte bara med sin naturskönhet utan också med banans, och särskilt greenernas utmärkta skick.

De beskrevs till och med som de bästa på hela Ladies European Tour.

– En otroligt vacker helhet, en fantastisk bana. Alla tjänster fungerar utmärkt. Ålands Golfklubb är bland de mest prestigefyllda golfanläggningarna och nummer ett landskapsmässigt, berömde danska Smilla Tarning Soenderby.

Finlands Linda Osala, som nådde karriärens bästa placering (8:e), berättade i en tv-intervju att hon kommer att be Finlands Golfförbund om att LET-tävlingen ska spelas på Slottsbanan även nästa säsong.

Förutom två 18-hålsbanor erbjuder golfcentret övningsområden av toppklass, en golfbutik med förstklassigt urval och tjänster samt en restaurang av hög kvalitet.

Den internationella, avslappnade och mysiga stämning som råder på Ålands Golfklubb skapar tillsammans med banan och tjänsterna en upplevelse som lämnar ett bestående intryck.

I Åland 100 Ladies Open by Ålandsbanken deltog 116 spelare från 21 olika länder.
– Den internationella tv-sändningen av tävlingen till flera dussin länder var en betydande och mycket lyckad insats för att höja Ålands profil, liksom medvetenheten om Finland som golfdestination och arrangör av internationella tävlingar, säger Hanna Hartikainen, ordförande för Golfförbundet.

Golfförbundets styrelse får ta på sig "skulden" för att Finlands mest prestigefyllda golftävling 2022 spelades på Slottsbanan.

– Styrelsen gjorde en bekantskapsresa till Åland vid en tidpunkt då banreformen bara var en ritning till pappers. Vi var mycket nöjda med planerna och frågade Ålands Golfklubb om de var intresserade av att stå som värd för det viktigaste evenemanget inom damernas tour.

– När den förnyade Slottsbanan öppnades 2020 blev styrelsemedlemmarna förälskade i banan och den omkringliggande naturen. Vi upprepade förslaget och undertecknade ett avtal med Ålands Golfklubb om att arrangera evenemanget 2022, berättar Hartikainen.

Åland 100 Ladies Open by Ålandsbanken blev en succé.
– Ålänningarna, även de som ännu inte utövar sporten, har anledning att känna sig stolta över det fina golfcentret och i synnerhet Slottsbanan, som ger ett uppsving för golfturismens tillväxt, säger Golfförbundets ordförande Hanna Hartikainen. ■

DET STÖRSTA PRIVATÄGDA MARINA SKYDDSOMRÅDET I SKÄRGÅRDSHAVET ETABLERAS I VATTNEN RUNT ÖN

Gullkrona

Skyddsområdet skapades som ett resultat av många års samarbete mellan Ålandsbankens Östersjöprojekt och BSAG. Ålandsbankens Östersjöprojekt har finansierat projektet Ett levande Östersjön med 325 000 euro sedan 2019.

Text: **Anna Klemelä** och **Jouni Kantola** Foto: **Mats Westerbom/Velmu** och **Crista Hietala**

Anne-Maria Salonius, Saara Kankaanrinta och Ilkka Herlin på bryggan i Gullkrona. Saara och Ilkka är medgrundare av BSAG.

Främjandet av den biologiska mångfalden i Östersjön tar ett betydande steg framåt när det största privata marina skyddsområdet i Skärgårdshavet skapas i Gullkrona. Det nyligen inrättade marina skyddsområdet Gullkrona täcker en yta på 4 800 hektar. Den genomsnittliga storleken på privata skyddade områden i Östersjön är cirka 280 hektar. Detta är därför en stor insats i stor skala för att främja Östersjöns välbefinnande. I och med skyddet förbjuds vattenbruk, sandutvinning och annan intensiv modifiering av havsbotten i Gullkrona havsområde söder om Nagu i Pargas. Sjögräsängen som växer i området skyddas av ett ankringsförbud. Fågelskyddet säkerställs genom att man begränsar rörligheten runt häckningshålen under häckningsperioden.

Det marina skyddsområdet Gullkrona är resultatet av ett mångårigt samarbete mellan Baltic Sea Action Group (BSAG), som fokuserar på skyddandet av Östersjön, och Ålandsbankens Östersjöprojekt. Skyddsområdet Gullkrona, som fokuserar på Östersjöns marinbiologiska mångfald, är en del av BSAG:s projekt Ett levande Östersjön som startade 2019 när projektet fick 80 000 euro i startfinansiering från Ålandsbankens Östersjöprojekt. Ålandsbanken är den enda finansiären av projektet Ett levande Östersjön och har bekräftat en finansiering av projektet under fyra på varandra följande år med sammanlagt 325 000 euro.

– Finansieringen och det strategiska partnerskapet med Ålandsbankens Östersjöprojekt har spelat en avgörande roll i vårt arbete för att skydda Östersjöns marinbiologiska mångfald, som nu konkretiseras i och med det marina skyddsområdet Gullkrona, säger **Anna Klemelä**, projektledare på BSAG.

Anne-Maria Salonius, ordförande för Östersjöprojektets jury och direktör för Ålandsbanken Finland, betonar vikten av långsiktigt bevarandearbete.

– Projektet Ett levande Östersjön tilltalade oss redan från början, eftersom det tog upp den då mindre kända frågan om marinbiologisk mångfald. Projektet syftar också till att utveckla bevarandevägar för att göra det enklare och tydligare för privata ägare att skydda värdefulla områden. Detta är särskilt viktigt eftersom undersökningar visar att en stor del av de värdefulla områdena som behöver skyddas ligger i privata vatten, säger Salonius.

Projektet Ett levande Östersjön har ett nära samarbete med VELMU, inventeringsprogrammet för marin undervattensnatur. Finlands miljöcentral, Forststyrelsen, Tvärminne zoologiska forskningsstation, Åbo Akademi, miljöministeriet och Närings-, trafik- och miljöcentralen har också deltagit i projektet. ■

Peter Wiklöf
HAR ORDET

LÅT OSS HOPPAS PÅ DET LÄNGRE PERSPEKTIVET

Höstmörkret smyger sig på oss och många orosmoln finns just nu på vår himmel. Rysslands invasion av Ukraina, inflation på mycket höga nivåer, snabbt stigande räntor och aktiemarknaderna som gungar betänkligt i nedåtgående trend. Det är inte lätt att ur detta se många positiva saker men jag tycker ändå att de finns där bakom horisonten bara kriget får sitt slut.

Vi har nu med tydlighet lärt oss att det inte går att lita på totalitära stater. Världens fossila energireserver finns till mycket stor del i denna typ av länder. Vi vet att vi måste göra oss oberoende av dessa för klimatomställningens skull, men nu även av andra uppenbara orsaker. Det gör mig övertygad om att energiomställningen nu kommer att gå betydligt fortare än den skulle ha gjort om Ryssland inte invaderat Ukraina.

Vi ser allt fler företag som inser att de inte kan vara beroende av produktionskedjor som börjar i Kina, och de letar nu aktivt efter en möjlighet att flytta tillbaka produktion till Europa.

Att centralbankerna nu höjer räntorna mot 3 - 4 procent är ur ett längre perspektiv en normalisering och det är inte höga räntor. Negativa räntor, som vi haft de senaste sex åren, är något man använder för att försöka bota en sjuk ekonomi.

Åland, Finland och Sverige kommer att ges många möjligheter i den omställning som nu sker. Kortsiktigt kommer en tuffare period för många men långsiktigt skapas återigen många goda chanser för oss att bygga starkare företag och ett tryggare samhälle. Låt oss hoppas att kriget får ett slut så att vi kan fokusera på möjligheterna fullt ut.

Hälsningar
Peter

ÅLANDSBANKEN

ÅLANDSBANKEN ABP

HUVUDKONTOR:
Nygatan 2, Mariehamn
Åland
Telefon + 358 204 29 011 (växel)
www.alandsbanken.fi

AFFÄRSOMRÅDET FINLAND
Direktör Anne-Maria Salonius
Telefon 020 429 3401
anne-maria.salonius@alandsbanken.fi

Private Banking
Chef Nina Laakkonen
020 429 3662
nina.laakkonen@alandsbanken.fi

Premium Banking
Chef Maarit Vesala
020 429 3601
maarit.vesala@alandsbanken.fi

Helsingfors
Bulevarden 7

Pargas
Köpmansgatan 24

Tammerfors
Hämeenkatu 4, våning 6

Uleåborg
Kyrkogatan 17 B

Vasa
Hovrättsesplanaden 11

Åbo
Hansakvarteret, Eriksgatan 17

Innehållet i denna trycksak utgör allmän information och inte finansiell rådgivning till enskild person. Även om Ålandsbanken har strävat efter att verifiera informationen kan det inte garanteras att denna i alla avseenden är korrekt, fullständig eller rättvisande. Informationen tar inte hänsyn till enskild persons specifika ekonomiska eller skattemässiga situation. Finansiell rådgivning bör sökas från kvalificerad rådgivare innan någon konkret transaktion genomförs eller handling vidtas. Alla prognoser är förenade med osäkerhet och det faktiska utfallet kan bli ett annat än prognosen. Värdet på finansiella instrument kan variera och reduceras och för vissa även bli negativt. Ålandsbanken friskriver sig från ansvar för samtliga skador och förluster, såväl direkta som indirekta, som kan uppstå i anledning av informationen. Informationen är skyddad av upphovsrätt och får inte utan Ålandsbankens tillstånd kopieras, distribueras eller publiceras. Tvister i anledning av informationen ska prövas enligt finsk rätt av finsk domstol exklusivt.

Posti Green

Ålandsbanken Vindkraft – ansvarsfull avkastning

Finlands första specialplaceringsfond som investerar i vindkraft. Placeringsobjekten är vindkraftsparker i Finland och övriga Norden.

- Fonden placerar huvudsakligen i vindkraftsprojekt med alla behövliga tillstånd för byggstart, alternativt en färdigbyggd vindkraftspark som producerar elektricitet.
- Fondens investeringar ökar självförsörjning av elproduktion
- Genom att investera i vindkraft kan du främja Finlands övergång till ett klimatneutralt samhälle.
- Teckning och inlösen två gånger per år.

Läs mer på alandsbanken.fi/sv.

* Fonden förvaltas av Ålandsbanken Fondbolag Ab. Ytterligare information på svenska, inklusive faktablad och fondprospekt, hittar du kostnadsfritt på Ålandsbankens webbplats www.alandsbanken.fi/sv samt på Ålandsbankens kontor. Notera att alla investeringar i fonder innebär en risk. Värdet på en fond, och den avkastning som genereras, kan både öka och minska i värde och en investerare kan förlora hela eller delar av det insatta kapitalet.

Vi går vår egen väg

ÅLANDSBANKEN